ادامه از صفحه اول

بوی خوش نفت

مردم ایران باید از ما پشتیبانی کنند، نیرویی که از هر نیروی نظامی برای کشور مهم‌تر است».[1]

هیچ دولتی حتی دولت‌های انقلابی چون دولت هاشمی، احمدی‌نژاد و روحانی نیز از این قاعده مستثنی نیستند، بلکه آنان بیش از هر دولتی به مردم وابسته و مستظهرند. اگر سیاست ایران منهای نفت معنایی ندارد، دولت‌های انقلابی هم بدون مردم معنا ندارند. اینک که دولت حسن روحانی در ادامه موفقیت‌های بین‌المللی پس از برجام به دستاوردهای بزرگی در اوپک نایل آمده، ناگزیر است به انتظارات مردم پاسخی درخور بدهد. اوپک بالاخره پس از هشت سال اقدام به کاهش تولید نفت کرد. این اقدام موجب می‌شود تا قیمت نفت خام افزایش یابد و چون ایران، لیبی و عراق از این قاعده مستثنی هستند و حتی ایران می‌تواند نفت خود را ۹۰هزار بشکه در روز افزایش دهد. بی‌شک درآمد ۱۰ میلیارددلاری سالیانه حاصله از این فروش می‌تواند تغییری جدی در وضعیت اقتصادی دولت بدهد، پس انتظار گشایشی در وضعیت مردم دور از انتظار نیست. بی‌دلیل نیست که وزیر نفت ایران با مخالفان داخلی خود با اعتمادبه‌نفس بیشتری حرف می‌زند: «در چندین‌ماه گذشته کشور بر این حرف ایستاد که ما باید به شرایط قبل از تحریم بازگردیم و در اوپک نیز ما بر این حرف ایستادیم که باید سهم ایران از بازار پس گرفته شود. برخی هم در داخل به این موضوع انتقاد کردند و حتی کاریکاتور من را با عنوان مفت‌فروش کشیدند. اما ما موفق شدیم سهم خود را از بازار نفت پس بگیریم».

بی‌تردید این سخنان بیش از آنکه بیانگر موفقیتی اقتصادی باشد که هست، موفقیتی سیاسی را به رخ می‌کشد؛ اما نباید فراموش کرد که براساس اعلام اوپک طی هشت سال ریاست‌جمهوری احمدی‌نژاد ایران از طریق صادرات نفت ۵۷۸ میلیارد دلار درآمد داشته است؛ یعنی طبق آمارهای منتشرشده، درآمد هشت‌ساله نفتی دولت احمدی‌نژاد بیش از دولت‌های سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۲ بوده است.

شاید بتوان گفت دولت روحانی دوره تازه‌ای را آغاز کرده است. با اقدام اوپک اعتمادبه‌نفس به کابینه بازمی‌گردد؛ اعتمادبه‌نفسی که بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا تا حدودی از دست رفته بود. از سوی دیگر مخالفان نیز درصدند این موفقیت را تخفیف داده یا آن را نادیده انگارند. هرچه باشد، دولت روحانی به اثبات رسانده که در ادامه دیپلماسی هسته‌ای اینک در زمینه دیپلماسی نفتی نیز موفقیتی دیگر به ارمغان آورده است. اگر کاهش قیمت نفت برای روسیه و عربستان صرفه اقتصادی دارد، برای دولت ایران هم صرفه اقتصادی و هم اهمیت سیاسی دارد. براساس تحلیل کارشناسان نفتی، عربستان چاره‌ای جز پذیرش کاهش قیمت نفت نداشته و ناگزیر تن به اقتصاد منهای سیاست داده است. روسیه نیز در افزایش ۱۰ دلاری قیمت نفت در هر بشکه به‌مراتب بیش از افزودن ۳۰۰ هزار بشکه به تولید آن کشور با قیمت ۴۰ دلار در هر بشکه سود خواهد برد. بر کسی پوشیده نیست که این ۳۰۰ هزار بشکه در اقتصاد روسیه آب‌باریکه‌ای بیش نیست.

اما در ایران اوضاع کمی فرق خواهد کرد. مقامات ایرانی پس از این، بیش از آنکه به جنبه اقتصادی این موفقیت اشاره کنند، که خواهند کرد، به این موفقیت سمت‌وسوی سیاسی می‌دهند تا منتقدان و مخالفان دولت را هرچه‌بیشتر وادار به عقب‌نشینی کنند. خاصه آنکه چیزی به انتخابات دوره دوم ریاست‌جمهوری باقی نمانده است و این موفقیت در کشاندن مردم پای صندوق رأی و تجدیدمیثاق دوباره با دولت روحانی بی‌تأثیر نخواهد بود.

از این پس دولت روحانی در مواجهه با منتقدان دست‌بالا را خواهد داشت، البته دست‌بالایی که بسیار شکننده است. چون اعضای اوپک به‌خصوص غیراوپکی‌ها همواره ثابت کرده‌اند که به منافع خودشان بیش از هرچیز دیگر می‌اندیشند و در موقع لزوم عهدشکنان قابلی هستند. با این اوصاف، چنان‌که نیویورک‌تایمز نیز گزارش داده است، این اتفاق رویداد بزرگی است و اگر کوچک به نظر می‌رسد، به این دلیل است که شاید کشورهای غیراوپک مانند روسیه کاهش تولید نفت را رعایت نکنند، کشورهایی که سابقه خوبی در پیروی از توافقات اوپک ندارند. به هر تقدیر نفت، دست‌کم در تاریخ ما کالایی سیاسی بوده و هست و امروز نیز با توافق اخیر دوباره به صحنه سیاسی بازگشته است، چه‌بسا دولت روحانی در آستانه انتخابات پیش‌رو، این گشودگیِ مقطعی را در جهت گشودگی سیاسی و اقبال مردمی به‌کار گیرد.

۱. «برنامه‌ریزی و قدرت در ایران»، ابوالحسن ابتهاج و توسعه اقتصادی زیر سلطه شاه، فرانسیس بوستاک و جفری جونز، ترجمه مهدی پازوکی و علی حبیبی، انتشارات کویر

انسان‌محوری به‌جای خودرومحوری

مابه‌التفاوت آن را با همکاری و نظارت خود مردم (شوراهای شهری) فقط صرف توسعه حمل‌ونقل عمومی و مترو و زیرساخت‌های دوچرخه‌سواری در شهرها کرد. با عرضه امکانات حمل‌ونقل عمومی برای جابه‌جایی ارزان و ایمن شهروندان و افزایش قیمت سوخت، عملا جابه‌جایی با خودرو سواری محدود خواهد شد و علاوه بر کاهش آلودگی هوای کلان‌شهرها و صرفه‌جویی چشمگیر دولت به‌علت کاهش مصرف سوخت و حفظ سلامتی شهروندان، یکی از موانع اجرای برنامه‌های توسعه پایدار کشور برطرف خواهد شد.

اوپک با تأیید بالاترین تولید ایران در ۱۶سال اخیر، تولید خود را ۱/۲ میلیون بشکه در روز کاهش داد

روحانی، پوتین را قانع کرد سعودی‌ها عقب نشستند

رضا زندی، وین: برای توصیف اجلاس اوپک، فقط یک کلمه گفت. فرش قرمز میان دو گروه خبرنگار را به‌سرعت طی کرد و از دبیرخانه اوپک خارج شد: «خوب/ Good». این حاصل ۹ ماه مذاکره و جدل سیاسی، اقتصادی کشورهای اوپک برای بالاکشیدن قیمت نفت از زبان بیژن زنگنه بود. بعد از آن سوار بر خودرو تشریفات سفارت ایران به سمت هتل رفت درحالی‌که خبرنگاران از راهی دیگر دنبالش می‌دویدند. هم‌زمان، قیمت نفت هم بالا می‌رفت. دقایقی قبلش، وزرای ۱۳ کشور عضو اوپک (بدون اندونزی)، توافق‌نامه‌ای را امضا کرده بودند که مجموع تولید اوپک را یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز کاهش می‌داد. بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت دنیا تصمیم گرفتند تا از ابتدای سال ۲۰۱۷، فقط ۳۲ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز نفت تولید کنند؛ تفاهمی که بنیانش اوایل مهر در الجزایر گذاشته شد؛ وقتی ایران پیشنهادی پذیرفتنی برای میزان تولید سال آینده‌اش دریافت کرد، زمانی که روس‌ها پذیرفتند تولید نفتشان را کاهش دهند، اوپک پس از هشت سال به یک توافق رسید؛ تفاهمی که قیمت نفت برنت را هفت دلار در هر بشکه بالا برد؛ تصمیمی که بر اساس آن، عربستان باید تولید نفتش را از ماه ژانویه، ۴۸۶ هزار بشکه در روز پایین بیاورد؛ توافقی که بالاترین تولید نفت ایران در ۱۶ سال اخیر را (برمبنای گزارش‌های منابع ثانویه بازار) به‌عنوان تولید فعلی ایران به رسمیت شناخت و به ایران اجازه داد تا روزانه ۹۰ هزار بشکه بر تولید فعلی‌اش بیفزاید؛ تولیدی که شش منبع ثانویه بازار نفت ثبت کرده‌اند، نه آنچه را که ایران منتشر کرده است. یکصدوهفتادویکمین اجلاس اوپک یک «نماد» بود؛ نمادی از همکاری کشورها برای کسب منافع اقتصادی مشترک با وجود اختلافات سیاسی؛ یک «برنامه جامع اقدام مشترک نفتی» برای کاستن از نفت اضافه بازار. «پیشنهادهای قابل‌قبولی دریافت کرده‌ایم»؛ این را زنگنه چنددقیقه قبل از اجلاس اوپک گفت تا قبل از شروع نشست معلوم شود که توافق حاصل‌شدنی است. زنگنه چه مجوزی با خود به وین برده بود؟

روحانی چه مجوزی به زنگنه داده بود؟

۱۲ ساعت قبل از شروع جلسه اوپک، وزیر انرژی الجزایر برای آخرین‌بار به اتاق وزیر نفت ایران آمد تا «بوطرفه» در مدت یک هفته سه‌بار با زنگنه ملاقات کرده باشد. کلید یکی از قفل‌های توافق اوپک همین ملاقات‌ها بود. همان‌طور که در گزارش روز قبل از جلسه اوپک نوشتم، وزیر الجزایری، شنبه گذشته بسته‌ای به تهران آورد که برمبنای آن بیشترین تولید ایران در ۱۶ سال اخیر، بر اساس اعلام منابع ثانویه، به‌عنوان تولید فعلی ایران محاسبه شود. این، یک دستاورد مهم بود. ایران در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۰۵ به‌طور متوسط روزانه سه‌میلیون و ۹۷۵ هزار بشکه نفت تولید کرده است. پیش از آمدن وزرا به وین، طرح توافق این‌طور بود که ۴،۵درصد از تولید نفت همه کشورها کم شود. این طرح دو تبصره داشت. اول اینکه نیجریه و لیبی به جهت مشکلات داخلی‌شان از کاهش تولید معاف باشند و دوم آنکه رقم تولید نفت ایران، به‌جای تولید سه میلیون و ۶۹۰ هزار بشکه ماه اکتبر، عدد بیشترین تولید نفت از سال ۲۰۰۰ لحاظ شود. مبنای تصمیمات اوپک، گزارش منابع ثانویه است نه آنچه را که کشورها خودشان اعلام می‌کنند. بنابراین طرح اولیه این بود که با کسر ۴،۵درصد از رقم سه میلیون و ۹۷۵ هزار بشکه، میزان تولید ایران از ماه ژانویه ۲۰۱۷ میلادی به‌طور متوسط روزانه سه میلیون و ۷۰۷ هزار بشکه باشد. در تهران این طرح به دست زنگنه داده شد تا به وین بیاید. از منابعی مطلع شدم که رئیس‌جمهور روحانی، پیش از سفر وزیر نفت به وین مجوزهای لازم را به زنگنه داده بود تا طرح را بپذیرد، با یک شرط؛ زنگنه باید حداکثر چانه‌زنی برای حداکثرسازی منافع ملی را انجام می‌داد. آیا زنگنه توانست در وین چانه‌زنی کند؟

قفلی که در فرودگاه باز شد؛ تلفن مهم روحانی

هم‌زمان با ورود وزیر نفت ایران به وین، وزرای نفت الجزایر و ونزوئلا، که برای رایزنی به مسکو رفته بودند، به فرودگاه وین رسیدند. این سه وزیر همانجا با هم ملاقات کردند. یکی دیگر از قفل‌های توافق اوپک در این ملاقات فرودگاهی باز شد. وزرای الجزایر و ونزوئلا به زنگنه اطلاع می‌دهند که روسیه تغییر موضع داده و حاضر است برای کاهش تولید نفت با اوپک همراهی کند. روس‌ها پیش از این تنها به فریز نفتی فکر می‌کردند. زنگنه در گفت‌وگو با خبرنگاران حاضر در وین، دلیل تغییر موضع روس‌ها را گفت‌وگوی نفتی رئیس‌جمهور روحانی و ولادیمیر پوتین ذکر کرد: «چون تصمیم‌گیری درباره تولید نفت روسیه در اختیار بالاترین مقام این کشور است بنابراین آقای رئیس‌جمهور با آقای پوتین صحبت کردند و پس از این مکالمه بود که دوستان الجزایری و ونزوئلایی‌مان، اطلاع دادند که موضع وزیر انرژی روسیه تغییر کرده است».

دیدار آخر شب، چهارشنبه بزرگ اوپک را ساخت

زنگنه عصر سه‌شنبه وارد وین شد و تا پایان شب هیچ نگفت. تنها با رئیس شرکت نفتی لوک‌اویل، مدیران اکتشاف و تولید و خاورمیانه شرکت توتال فرانسه، رئیس شرکت ویتول سوئیس، وزیر امور خارجه اکوادور و وزیر انرژی اندونزی دیدار کرد. توتالی‌ها درباره قراردادشان در فاز ۱۱ مذاکره کردند و لوک‌اویل هم طرح پیشنهادی توسعه میادین نفتی آب تیمور و منصوری را با زنگنه در میان گذاشت. زنگنه برای انجام این دیدارها حتی از اتاقش هم خارج نشد تا مبادا با خبرنگاران روبه‌رو شود. او نمی‌خواست هیچ موضعی درباره توافق اوپک بگیرد چون هنوز مشغول چانه‌زنی بود. سه‌شنبه ساعت ۱۰ شب به وقت وین، یکباره اطلاع دادند وزیر انرژی الجزایر به دیدار زنگنه می‌آید؛ دیداری برنامه‌ریزی‌نشده که می‌توانست توافق را بسازد یا آن را از دسترس خارج کند. «بوطرفه» که اتاق را ترک کرد، نظر زنگنه را درباره احتمال شکل‌گیری توافق در اوپک جویا شدم. وقتی وزیر نفت ایران در انتهای شب اظهار امیدواری کرد، مطمئن شدم که «چهارشنبه بزرگ اوپک» فرارسیده است. ایران پیشنهادهای قابل‌قبولی دریافت کرده بود و این پیشنهاد احتمالا همان چانه‌زنی ایران در وین بود. «ایران برخلاف دیگر اعضای اوپک می‌تواند در طول شش ماه، ۹۰ هزار بشکه به تولید نفت خود بیفزاید». صبح چهارشنبه همه وزرا به هتل «پارک حیات» رفتند و صبحانه کاری‌شان را میهمان وزیر نفت عربستان شدند. بعد از آن به دبیرخانه اوپک آمدند و پس از مذاکراتی پنج‌ساعته، توافق اوپک را امضا کردند.

سهم تولید نفت ایران در اوپک چگونه محاسبه شده است؟

براساس تفاهم اوپک، ایران تولید نفتش را در ماه ژانویه ۲۰۱۷ با روزانه سه‌میلیون و ۷۰۷ هزار بشکه در روز شروع می‌کند. ایران می‌تواند در شش ماه، ارقام مختلفی از تولید نفت را ثبت کند. هم می‌تواند عدد سه‌میلیون و ۹۰۰ هزار بشکه در روز را تولید کند و هم حتی بیشتر از آن را؛ اما تولید ایران باید به گونه‌ای باشد که میانگین تولید نفتش در شش ماه اول سال میلادی آینده از سه‌میلیون و ۷۹۷ هزار بشکه در روز تجاوز نکند. چرا تولید نفت ایران از ژانویه ۲۰۱۷ با رقم سه‌میلیون و ۷۰۷ هزار بشکه در روز شروع می‌شود؟ چون براساس اعلام منابع ثانویه، این میزان، تولید تقریبی ایران در ماه نوامبر بوده است. دقت کنید که عدد سه‌میلیون و ۷۰۷ هزار بشکه، تقریبا ۴،۵درصد بالاترین تولید ثبت‌شده ایران در ۱۶ سال گذشته نیز هست. حالا اگر می‌خواهید بدانید سقف تولید ایران در حد سه‌میلیون و ۷۹۷ هزار بشکه برای شش ماه اول سال ۲۰۱۷ چطور محاسبه شده است باید به این نکته توجه کنید که ایران در وین موفق شد مجوز افزایش تولید ۹۰هزاربشکه‌ای خود را در شش ماه اول سال از اوپک بگیرد. به این ظرافت هم دقت کنید که سقف تولید، به طور میانگین برای شش ماه تعیین شده است و این کلمه «میانگین» دست ایران را برای بازی‌کردن با عدد تولید در هفته‌های مختلف باز می‌گذارد. پس اگر شنیدید ایران در یک ماه سه‌میلیون و ۹۰۰ هزار بشکه در روز تولید کرده است، تعجب نکنید؛ «به دلیل وضعیت بازار ما این ۹۰ هزار بشکه اضافه‌تولید را بیشتر در سه ماهه دوم سال ۲۰۱۷ تولید می‌کنیم»؛ این را زنگنه گفت.

عربستان تولید نفتش را ۴۸۶ هزار بشکه کاهش داد

براساس تفاهم اوپک، عربستان سعودی موظف شد روزانه ۴۸۶ هزار بشکه از تولید فعلی‌اش کم کند و تولید روزانه نفت خود را به ۱۰میلیون و ۵۸ هزار بشکه در روز برساند. عراق هم مکلف شد ۲۱۰ هزار بشکه از تولیدش بکاهد و میزان تولید خود را در شش ماه اول ۲۰۱۷ میلادی به چهارمیلیون و ۳۵۱ هزار بشکه در روز برساند. به‌جز عربستان و عراق، امارات متحده عربی باید روزانه ۱۳۹ هزار بشکه، کویت ۱۳۱ هزار بشکه، آنگولا ۸۷ هزار بشکه، الجزایر ۵۰ هزار بشکه، ونزوئلا ۹۵ هزار بشکه، قطر ۳۰ هزار بشکه، اکوادور ۲۶ هزار بشکه و گابن ۹ هزار بشکه در روز از تولید نفت خود کم کنند. اندونزی هم نپذیرفت در کاهش تولید با اوپک همکاری کند و عضویتش را تعلیق کرد. اوپک امروز ۱۳ عضو دارد.

چه کشورهایی بر توافق اوپک نظارت می‌کنند؟

وزرای اوپک روز چهارشنبه همچنین تصمیم گرفتند تا یک کمیته وزارتی متشکل از وزرای نفت الجزایر، کویت، ونزوئلا و دو کشور عضو غیراوپک بر اجرای تصمیم توافق نظارت کند. بلافاصله پس از اعلام توافق اوپک، وزیر انرژی روسیه هم اعلام کرد این کشور ۳۰۰ هزار بشکه از تولید نفتش خواهد کاست. بناست مجموع کشورهای غیراوپک در شش ماه اول ۲۰۱۷ میلادی ۶۰۰ هزار بشکه در روز از تولیدشان کم کنند. قرار است تا چند روز دیگر نشست محدودی بین برخی اعضای اوپک و غیراوپک در دوحه تشکیل شود تا میزان کاهش تولید نفت هریک از کشورهای غیراوپک را مشخص کند. یکی از مشکلات اصلی سعودی برای توافق در اوپک، همراهی روسیه بود. تحلیلگران معتقدند تلاش‌های ایران توانسته این مشکل را برای اوپک حل کند و بین کشورهای بزرگ تولیدکننده اوپک و روسیه پل بسازد. کشورهایی مانند قزاقستان، بحرین، مکزیک و آذربایجان ازجمله تولیدکنندگان غیراوپک هستند که تولدیشان را پایین می‌آورند. روسیه در سال ۲۰۱۷ با اوپکی روبه‌رو است که ریاست دوره‌ای آن را سعودی‌ها بر عهده دارند.

قیمت نفت به نزدیک ۵۴ دلار رسید

یک روز قبل از توافق اوپک، قیمت نفت برنت، بشکه‌ای ۴۶ دلار و ۳۸ سنت بود. از شب قبل از اجلاس اوپک که خوش‌بینی‌ها برای شکل‌گیری توافق در اوپک افزایش یافته بود قیمت نفت بالا رفت و دیروز در بالاترین رقم به ۵۳ دلار و ۹۴ سنت رسید. این عدد بالاترین قیمت نفت در ۱۶ ماه اخیر است. زنگنه پس از اجلاس اوپک درباره پیش‌بینی‌اش از قیمت نفت گفت: «قیمت نفت محکم بالای ۵۰ دلار برای هر بشکه خواهد ایستاد». آنچه اوپک از ماه‌ها پیش مد نظر داشت محدوده قیمت ۵۰ تا ۵۵ دلار بود. برخی تحلیلگران معتقدند این محدوده قیمتی در شش ماه اول سال آینده باقی خواهد ماند به شرط آنکه اوپک و غیراوپک توافقشان را رعایت کنند. برخی دیگر قیمت نفت را تا ۶۰ دلار هم پیش‌بینی کرده‌اند. آنچه مسلم است اینکه، بعد از فروکش‌کردن شوک ناشی از تصمیم اوپک، بازار معقول‌تر خواهد شد و احتمالا قیمت نفت کمی بیش از ۵۰ دلار تثبیت خواهد شد.

عکس: شانا

افزایش درآمد ۱۰ میلیارددلاری ایران به خاطر توافق اوپک

وزیر نفت پس از برگشت به تهران بلافاصله به صداوسیما رفت و در چند گفت‌وگوی خبری شرکت کرد. زنگنه توافق اوپک در نشست ۱۷۱ را باعث زنده‌شدن اوپک دانست و درباره تأثیر این توافق بر اقتصاد ایران گفت: «سال آینده ۱۰میلیارد دلار به درآمدهای نفتی ایران اضافه می‌شود». وی شکل‌گیری روح همکاری در اوپک را مهم‌تر از اعداد و ارقام روی کاغذ دانست و افزود: «اکنون اوپکی‌ها تصمیم گرفتند؛ هریک از از ما پایگاه‌های فکری و خاستگاه‌هایی متفاوت از هم داریم و هرکس به دلیلی می‌آید و در اوپک تصمیم می‌گیرد و همه افراد کارکشته‌ای هستند؛ بالاخره بر پایه عقلانیت اقتصادی و منافع مردم، اوپکی‌ها با هم تصمیم گرفتند کار کنند و بازار را مدیریت کنند. این روح همکاری و مدیریت بر پایه عقلانیت است و به نظرم خیلی مهم است که حفظ شود». اوپک از سال ۲۰۰۸ تاکنون نتوانسته بود درباره کاهش تولید و مدیریت بازار تصمیمی بگیرد، حتی وقتی قیمت نفت به محدوده ۲۰ دلار در هر بشکه رسید. زنگنه در گفت‌وگوی تلویزیونی‌اش توافق اوپک را تاریخی خواند؛ «تولید واقعی نفت ایران سه‌میلیون و ۹۰۰ هزار بشکه در روز است اما منابع ثانویه در ماه اکتبر آن را سه‌میلیون و ۷۰۷ هزار بشکه اعلام کرده‌اند که به طور طبیعی میان ارقام اعلامی کشورها و منابع ثانویه ۲۰۰ تا ۲۵۰ هزار بشکه تفاوت وجود دارد. اوپکی‌ها در «چهارشنبه بزرگ» خود نشان دادند که می‌توانند با هم کار کنند؛ حتی وقتی اختلافات سیاسی برخی اعضایشان در اوج است».

حرف بشکه‌ها را بشنوید

آیا توافق اوپک بهترین تصمیم برای ایران بود؟ به نظرم ایران تصمیم بهتر از این هم می‌خواست. اما در یک توافق بین المللی سفید و سیاه دیدن موضوع بی‌معنی است. فراموش نکنید که فروردین‌ماه سه وزیر نفت به ایران آمدند تا زنگنه را مجبور کنند تولید نفت ایران را در عدد ۳میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز فریز کند. پشت سر هم فشار آوردند تاجایی‌که نشست دوحه را به خاطر قبول‌نکردن فریز از سوی ایران بی‌نتیجه رها کردند. بعد از آن هم پیشنهادهای مکرر فریز و کاهش تولید به ایران دادند. آن هم در محدوده ۶میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز. مقاومت ایران و رایزنی‌های فشرده نماینده ایران در هیأت عامل اوپک، راهی دیگر برای تولید نفت ایران باز کرد. این درست که اگر تولید ۲میلیون و ۹۰۰ هزاربشکه‌ای را از همان اول ژانویه برای ایران می‌پذیرفتند برای ما ایده‌آل‌تر بود اما وقتی دست‌بالاترین عدد تولید نفت در ۱۶ سال اخیر را مبنا گرفته‌اند روی هم آن ۹۰ هزار بشکه اضافه‌تر داده‌اند باید مشکل را جای دیگری جست. من در وین لمس کردم که اگر تولید نفت ایران در سال‌های گذشته به شکل مداوم افزایش یافته بود امروز دست هیأت ایرانی برای مانور بازتر بود. به خاطر آینده کشور باید در توسعه میادین نفتی تعجیل کرد. قراردادها معطل تأیید می‌مانند اما بازار نفت معطل ایران نمی‌ماند. پس باید کمک کرد تا قراردادها امضا شوند و میادین توسعه یافته و تولید نفت ایران بالا رود. آن‌وقت مذاکره‌کنندگان نفتی ایران می‌توانند امتیازات بهتری بگیرند. در اوپک، بشکه‌ها حرف می‌زنند. توافق اوپک، برای همه طرف‌های مذاکره یک «برد» محاسبه شده بود.

افزایش سرمایه ۱۰۴ شرکت در ۸ماهه نخست سال

مجتبی شهبازی
مدیر معاملات کارگزاری بانک پاسارگاد

در پایان معاملات هفته منتهی به ۹ آذرماه ۹۵، شاخص کل با ۶۳۳ واحد افزایش نسبت به هفته قبل، به رقم ۸۰۰۱۸ واحد رسید.

شاخص بازار اول با ۳۰۳ واحد افزایش به رقم ۵۶۶۸۶ واحد بالغ شد و شاخص بازار دوم با ۲۱۸۵ واحد افزایش عدد ۱۷۰۹۵۵ واحد را تجربه کرد و به ترتیب با ۰،۵ درصد و ۱،۲۹ درصد افزایش نسبت به هفته قبل مواجه شدند.

در سه روز کاری این هفته ارزش کل معاملات اوراق بهادار به ۷۴۴۷ میلیارد ریال بالغ شد که نسبت به هفته قبل ۱۲ درصد افزایش یافته است. در ضمن تعداد ۲۲۶۸ میلیون سهم و حق تقدم در ۱۷۵ هزار دفعه مورد معامله قرار گرفت و به ترتیب ۲۸ درصد و ۱۶ درصد کاهش را نسبت به هفته گذشته تجربه کرد. شاخص فرابورس نیز در این سه روز با سه واحد کاهش به ۸۳۰ واحد رسید. بیشترین حجم معاملات فرابورس به ترتیب شامل گروه‌های فلزات اساسی با ۳۰ درصد، حمل‌ونقل با ۱۰ درصد، سرمایه‌گذاری‌ها و فراورده‌های نفتی با هفت درصد بوده است.

براساس آمار منتشر شده سازمان بورس و اوراق بهادار در هشت‌ماهه سال ۹۵، تعداد ۱۰۴ شرکت سهامی عام اقدام به افزایش سرمایه کردند که مبلغ کل افزایش سرمایه این شرکت‌ها حدود ۱۵۰ هزار میلیارد ریال بوده است. براساس مجوزهای صادرشده، ۵۵ درصد افزایش سرمایه‌ها از محل مطالبات حال شده سهام‌داران و آورده نقدی و مابقی از محل سود انباشته و اندوخته‌ها و مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها تأمین شده است. همچنین در این مدت مبلغ ۲۵۰۹۸ میلیون ریال انواع اوراق مشارکت، اجاره، مرابحه و رهنی با مجوز سازمان بورس و اوراق بهادار منتشر شده است. بازار هفته گذشته تقریبا نیمه‌تعطیل بود. همان‌طور که گفته شد، هفته کاری کم‌حجم نیز بود. از جمله حواشی مهم هفته گذشته برگزاری مجمع شرکت مپنا بود که ماه‌هاست سهام‌داران این شرکت با وضعیت بسته‌بودن نماد آن روبه‌رو بودند. در این مجمع بعد از قرائت گزارش عملکرد هیأت‌مدیره و حسابرس، صورت‌های مالی «رمپنا» تصویب و مقرر شد از ۶۲ تومان سود محقق‌شده هر سهم سال مالی منتهی به اسفند گذشته، ۲۵ تومان به ازای هر سهم تقسیم شود. نکته جالب‌توجه در مجمع عمومی مپنا، مدیریت مجمع به وسیله آستان قدس بود که طبق مجوز حدود ۴۰ روز پیش دادگاه، می‌توانست سه کرسی هیأت‌مدیره را در اختیار داشته باشد. خبر تصویب تحریم‌های ۱۰ساله در مجلس سنا نیز از اتفاقات مهم هفته پیش بود که انتظار می‌رود شوکی هرچند کوتاه به بازار بدهد. در این میان خبر توافق نفتی اعضای اوپک و همراهی روسیه نیز خبر مهم و مثبت هفته پیش بود که منجر به افزایش قیمت نفت نیز شد.

پیش‌بینی می‌شود در هفته آتی بازار با مسئله حواشی برجام از یک طرف و افزایش قیمت نفت روبه‌رو باشد که نیاز است تحلیلگران بازار در روزهای آتی با اخبار تکمیلی بیشتر به تحلیل این مسائل بپردازند.

عنوان شاخص	۳ آذر	۹ آذر	تغییر
کل	۷۹۳۸۵،۶	۸۰۰۱۸،۶	۶۳۳
شاخص قیمت	۲۸۰۱۲،۹	۲۸۲۳۴،۴	۲۲۱،۵
شاخص کل (هموزن)	۱۶۰۵۳،۵	۱۶۱۷۲،۵	۱۱۹
شاخص قیمت (هموزن)	۱۲۸۰۲،۲	۱۲۸۸۴،۵	۸۲،۳
آزاد شناور	۸۸۶۱۴،۵	۸۹۰۱۷،۳	۴۰۲،۸
۵۰ شرکت بزرگ	۳۱۱۳،۱	۳۱۴۱،۴	۲۸،۳

ارز و طلا

سیف در پیامی تلگرامی به افزایش قیمت ارز آمریکایی در تهران پاسخ داد

عبور دلار از ۳۸۰۰ تومان

● **شرق:** ولی‌اله سیف، رئیس کل بانک مرکزی در کانال تلگرامی خود به نگرانی‌های ارزی پاسخ داده است. او در ابتدای این پیام دولت را مبرا از تأمین کسری بودجه از طریق بازار ارز دانست و این افزایش را یک شوک انتظاری بدون پایداری لازم اعلام کرد. او نوشته است: «واقعیت آن است که تحولات روزهای اخیر بیشتر از هر چیز دیگری ناشی از شوک‌های انتظاری است که با عواملی همچون افزایش تقاضای فصلی ارز ترکیب شده‌اند و با وجود تأثیرگذاری مقطعی بر تغییرات نرخ ارز، از سوی بنیان‌های اقتصاد کلان حمایت نمی‌شوند. در ارزیابی مانایی این اثرات باید به این نکته توجه داشت که در سه سال اخیر و با وجود افت درخور توجه قیمت نفت، بازار ارز از ثبات مطلوبی برخوردار بوده است. روند کاهشی نرخ تورم و رسیدن به سطوح تک‌رقمی، نرخ سود واقعی مثبت و جذاب در بازار پول، رشد اقتصادی بالای پنج درصد در فصل اول سال و نیز کاهش کسری تراز گمرکی و تبدیل آن به مازاد تجاری در هفت ماهه سال جاری از جمله عوامل توضیح‌دهنده برقراری ثبات در بازار به شمار می‌آیند».

ارز	قیمت (تومان)	تغییر
دلار آمریکا	۳۸۲۴	+۲۰
یورو	۴۱۴۶	+۲۳
پوند	۴۸۷۳	+۶۵
درهم	۱۰۹۸	+۲۳

طلا و سکه	قیمت	تغییر
طرح قدیم	۱۱۰۵۰۰۰	+۱۰۰۰۰
طرح جدید	۱۱۱۵۸۰۰	+۳۲۰۰
نیم	۵۷۸۰۰۰	+۱۶
ربع	۳۰۳۰۰۰	+۷۰۰۰
گرمی	۱۸۸۰۰۰	+۳۰۰۰
گرم ۱۸ عیار	۱۱۰،۷۵۰	-۴۵۳
اونس (دلار)	۱۱۷۴،۱	-۱۶،۲

ادامه از صفحه اول

فرصت حل چالش ایران و عربستان

کشورهایی مانند عربستان در دوران تحریم نفتی ایران، فدای این رویکرد سیاسی نیز شده باشد؛ اما طراحان و مجریان دیپلماسی نفتی ایران به‌خوبی می‌دانند بهبود قیمت نفت در بازارهای جهانی و بهره‌مندی مناسب ایران از این بازار، با توجه به جایگاه نخست کشور در ذخایر نفت و گاز جهان، در گرو بهبود مناسبات سیاسی ایران و کشورهای عربی حوزه خلیج‌فارس به رهبری عربستان است. ایران و عربستان دو کشوری هستند که بنا به الزامات دینی (حج)، اقتصادی (نفتی)، جغرافیایی (مرز مشترک آبی در خلیج‌فارس) و سیاسی و امنیتی (منافع مشترک در خاورمیانه از یک سو و هزینه بالای چالش و رقابت سیاسی در منطقه از دیگر سو) نمی‌توانند برای مدتی طولانی، فاقد ارتباط سیاسی دوجانبه باشند. آنچه اهمیت دارد، این است که این بهبود در کمترین زمان با کمترین هزینه برای دو کشور و کشورهای منطقه صورت گیرد. به طور طبیعی، درحال‌حاضر نه‌تنها دو کشور ایران و عربستان و مردم این دو کشور از سردی روابط سیاسی دچار زیان هستند، بلکه کشورهای منطقه نیز از این بابت در رنج و سختی هستند. دستگاه حاکمه عربستان در چهار دهه اخیر، سود سیاسی و اقتصادی خود را در تضعیف ایران دانسته و از مسائلی مانند تحریم‌های اقتصادی و فشارهای سیاسی غرب علیه ایران حمایت مستقیم و غیرمستقیم کرده است. اوج این ضعف درباره عربستان روی‌کارآمدن دولت یازدهم و آغاز مذاکرات هسته‌ای ایران و غرب و به‌نتیجه‌رسیدن آن بود که با درگذشت ملک عبدالله و روی‌کارآمدن حاکمان جوان، ماجراجو و احساسی در این کشور، تشدید شد. نگرانی از پیامدهای منفی سیاسی و اقتصادی برجام بر جهان عرب، دولتمردان عربستان را وادار به اتخاذ مواضع منفی و واکنشی برای محدودکردن فرصت‌های برجام کرد که به طور ملموس، در حوزه نفت باید به اقدام آگاهانه برای کاهش قیمت نفت و تلاش برای جلوگیری از افزایش تولید و صادرات نفت ایران، اشاره کرد. این تحرکات که با حوادثی مانند حادثه منا در حج سال گذشته، اعدام شیخ نمر و قبل از آن، درگیری عربستان در یمن و رقابت سیاسی و نظامی در سوریه و عراق و درنهایت حادثه سفارت عربستان در تهران، همراه شد، عملا به قطع روابط سیاسی دو کشور انجامید. حادثه ناصواب سفارت عربستان، چالش سیاسی ایران و عربستان را به اوج خود رساند؛ به‌گونه‌ای که با قطع روابط سیاسی دو کشور و ادامه چالش سیاسی، درهای حج برای زائران ایرانی در سال جاری بسته ماند. با این تفاسیر، به نظر می‌رسد ایران و عربستان در نتیجه ضعف تدبیر و عقلانیت در مهار حوادث و چالش‌های به‌وجودآمده، هزینه‌های زیادی را به خود و برخی کشورهای منطقه تحمیل کرده‌اند. تداوم این وضعیت برای دو کشور و منطقه، درحوزه‌های مختلف، منطقی نیست. شاید این منطق باعث شده که عربستان در ماه‌های اخیر از مواضع سخت و متعصب خود در قبال ایران در قضیه نفت، کوتاه بیاید و به‌این‌ترتیب، راه برای طرح و حل دیگر مسائل نیز باز شود.